

GAGAUZ DİLİNİ ÖÖRENERİZ

MASAL, LEGENDA HEM ANNATMA TOPLUMU

6-7

yaşında uşaklara
deyni

Moldovadan Evropa Pedagogların Millet Birlii (ANTEM), diil pravitelstvolu, politikalı olmayan, gelir-getirmeyän organizatıyasıdır.

Vatandaşlık integratıyasını kolaylaştırın, kulturalı, halklı hem profesional, halklararasıdaki sabur-luuna yardım edän, bir uygun lingvistika ortalını üüredän hem yaradan, bunnar ANTEM'in göre-viydir.

Toplumu hazırladılar:

Anna Stoletneaia, Gagauziyanın Üüretmäk Müdürlüün genel uzmanı

Iulia Cimpoieş-Belanciuc, üüretim bilimindä master, Moldova Respublikasının Üüretim, Kultura hem Aaraştırmak Bakanı

Resimci: **Diana Roşcovan**

Maketçi: **Andrei Ichim**

Audio materiallarını hazırladılar:

Mihail Konstantinov, Elena Danaji

Redaktor: **Mariya Mavrodi**, Gagauziyanın M. V. Maruneviş Bilim - aaraştırma Merkezi, bilim aaraştırmacı

Descrierea CIP a Camerei Naşionale a Cärşii:

Gagauz dilini üüreneriz: masal, legenda hem annatma toplumu: 6-7 yaşında uşaklara deyni / Ministerul Educaşiei, Culturii şı Cercetării, Asociaşia Naşională a Trainerilor Europeni din Moldova (ANTEM); toplumu hazırladılar: Anna Stoletneaia, Iulia Cimpoieş-Belanciuc. – Chişinău: ANTEM, 2020 (F.E.-P., Tipografia Centrală"). – 52 p.

ISBN 978-9975-3415-6-1.

ANTEM Gagauziya Üüretim Bakanına, uşak başçasında müdürlerinä, romın hem gagauz dilindä üüredicilerinä şükür eder, ki kendi tekliflerinnän yardımcı oldular iileştirmää verili toplumu.

Bu basım ANTEM tarafından uygulandı. Gagauz hem romın dillerinin paralel üürenilmesi: didaktika materialların hem üüredicilerin profesional geliştirmäk programasının içindä basıldı.

Bu basıma Millet Azannıkların Üüsek Komisarın OSCE Ofisinin tarafından finans yardımı verildi.

ANTEM avtorluk hakını rezervalêêr, eer didaktika materialın basılması komertşyalık neetinnän yapılar-saydı.

ÖNSÖZ

agauz dilini üüreneriz. Masal, legenda hem annatma toplumu uşak başçalarında hazırlık grupasında (6-7 yaşında) uşaklara deyni bir yardımcı üürenmää materialıdır. Taa başarılı gagauz dilini üürenmää deyni, bu toplum lääzımını didaktika materiaların seriyasını tamannêêr.

Bu topluma girer folklordan, artistik literaturasından en ii yaratmalar uşaklar için hem da tekstlerin inştenirovkaları, dramatizaşiyaları. Tekstlerin yardımınnan, uşaklar üüreneceklär işitmää hem da işidilmiş ş kabletmää, dooru lafetmää/annatmaa gagauz dilindä. Okumak, ştenada koyulmak, personajların ştenada oynaması, uşakları masal atmosferasına daaldıracak, meraklık uyandıracak, motivaşiyayı kaaviledecek.

Topluma girer uşakların sevdii masalları, gagauz hem moldovan yazıcıların annatmaları: *Dionis Tanasoglu, Kosti Vasilioglu, Spiridon Vangeli, Todur Marinoglu: masallar Tavşamcıın evceezi, Başak, Eldivencik*, moldovan halk masalı *Neçin yoktur kuyruk ayıda*; annatmalar *Kim taa şeremet, Maşinin resimneri, Biyaz horu, Uymamak, Bekçi, Ceviz kimindir?, Birliktä kuvettir*; legendalar *Lüzgär hem güneş, Renklerin legendası, Kaar hem çii-dem legendası*.

Çok inanêrız, ki sevgiylän seçilmiş literatūra tekstleri, angılarında lafetmää modelleri (örnekleri) çok kerä tekrarlanêrlar, diil sade uşakların sözlüünü zenginnececek, geliştirecek, ilerledecek, ama logikayca düşünmeklerini, dikatlıını hem becermeklerini düzgünnececek. Türlü situaşiyalarda payalıp, uşaklar üürenerlär çıkışları yapmaa hem da başka kulturayı kabletmää.

Seçilmiş tekstlär uşaklara açıklayaceklar nedir o gözellik, dooruluk hem haklık hem da estetika dadını oluştaraceklar. Toplumda verili resimnär, uşakların dikatını çekeceklär hem da tekstlerin içindekiliini taa kolay annamaa yardım edeceklär.

Bu toplum üüredicilerä, uşaklara, analara-bobalara, dädulara hem babulara deyni yapılı. Çünkü onnar, uşakları şkolaya hazırlamaa deyni, bütün üüretmää proşesin süresindä aktiv payalêrlar, meraklı hem havezlän uşaklarlan barabar gagauz dilini üürenerlär.

İi başarılar dileeriz!

MASALLAR

TAVŞAMCIIN EVCEEZİ

(uydurulu tekst)

B

ir vakıtlar varmış, bir vakıtlar yokmuş, varmış bir tilki hem bir tavşamcık. Tavşamcık aaçtan yapılı bir evceezdä yaşayarmış, tilki dä - buzdan. Tilki hep ünärmiş:

– Benim evim gözäl hem şafklı, senin sä - karannık.

Aaçan ilkyaz geldi, tilkinin evi heptän eridi. Ozaman tilki tavşamcaa yalvarmaa çeketti:

– Tavşamcık, senin evinä var mı nicä gireyim?

– Yok nicä! Sän söledin, ani benim evim diilmış gözäl, diilmış şafklı!

Tilki ama yalvarmış-yalvarmış, tavşamcık da onu kabletmiş. Kolvermiş ilkin evin auluna, sora evin içinä, sora da taa sobanın üstünä erleşmiş tilki.

Geçer bir gün, iki gün geçer, tilki da tavşamcı heptän evdän kırladêr.

– Çık buradan, tavşamcık, havezim hiç yok seninnän barabar yaşamaa! Da kırlatmış onu.

Aalêêr, hep aalêêr zavalı tavşamcık. Yolda birkaç köpek geçärmış:

– Sän neçin aalêêrsın, tavşamcık? – köpeklär sormuşlar.

– Var mı nasıl bän aalamayım, dostlarım? Benim aaçtan yapılı gözäl bir evim vardı, ama tilki beni evimdän kooladı.

– Sän aalama, tavşamcık, biz tilkiyi koolayacez!

Köpeklär evä yaklaştılar:

– Bau, bau, bau! Ya sän çık dışarı, şiret tilki!

Tilki sa onnara sobadan cevap verer:

– Benim raatlımı bozarsaydınız, sizi ezeçäm!

Köpeklär korkmuşlar da kaçmışlar.

Genä tavşamcık aalêêr. Geçer bir yabanı:

– Sän neçin aalêêrsın, tavşamcık?

– Var mı nasıl bän aalamayım, yabancı? Benim aaçtan yapılı gözäl bir evim vardı, ama tilki beni evimdän kooladı.

– Sän aalama, tavşamcık, - demiş yabancı, - bän tilkiyi koolayacam!

Gelmiş yabancı evin önünä dä çeketmiş ulumaa:

– Uuuu, uuuu... Ya çık sän dışarı, şiret tilki!

Tilki sobadan baarêr:

– Benim raatlımı bozarsaydın, seni ezeçäm!

Yabancı da korkudan kaçêr.

Genä tavşamcık aalêêr. Geçer bir ayı:

– Sän neçin, tavşamcık, aalêêrsın?

– Var mı nasıl bän aalamayım, ayı? Benim gözäl bir evim vardı, ama tilki beni evimdän kooladı.

– Sän aalama, tavşamcık, - demiş ayı, - bän tilkiyi koolayacam!

Yaklaşmış ayı tavşamcığın evinä:

– Morrr... morrr... Ya, sän çık, şiret tilki!

Tilki ama sobadan baarêr:

– Benim raatlımı bozarsaydın, seni ezeçäm!

Ayı da korkudan daaya kaçêr.

Tavşamcık aalêêr, hep aalêêr. Yoldan geçer bir horoz, omuzunda bir kosa taşıyêr.

– Ku-ku-ri-gu! Tavşamcık, sän neçin aalêêrsın?

– Var mı nasıl bän aalamayım, horozçuk? Benim aaçtan yapılı gözäl bir evim vardı, ama tilki beni evimdän kooladı.

– Sän aalama, tavşamcık, demiş horoz, - bän tilkiyi koolayacam!

Yollanmış horoz tavşamcının evinä:

– Ku-ku-ri-gu! Bän kırmızı bacaklı bir horoz. Omuzlarımda bir kosam var. Yalancı tilkiyi evdän kırladacam!

– Giinerim, giinerim! baarmış korkak tilki. Horoz tekrarlamış:

– Ku-ku-ri-gu! Bän kırmızı bacaklı bir horoz. Omuzlarımda bir kosam var. Yalancı tilkiyi evdän kırladacam!

– Ayak kapblarımı giierim! baarmış korkak tilki.

Horoz üçüncü kerä baarêr:

– Ku-ku-ri-gu! Bän kırmızı bacaklı bir horoz. Omuzlarımda bir kosa var. Yalancı tilkiyi evdän kırladacam!

Tilki okadar korkmuş, ani daaya kaçmış, hiç kimsey onu başka da görmemiş. Tavşamcıklan horoz evä girmişlär, ozamandan beeri barabar yaşêêrlar.

BAŞAK

(uydurulma tekst)

B

ir vakıtlar varmış, bir vakıtlar yokmuş. Yaşayarmış iki sıçancık – Kiş-Kiştir hem Kiştir-Kiştir. Onnarlan barabar yaşayarmış bir dâ horoz Altın Ses. Sıçancıklar bütün gün oynayarmışlar, şennenärmişlär. Horoz sa sabaadan geceyädän çalışarmış.

Bir gün aulu süpürärkän, horoz bir başak bulêr. Hemen çaarêr sıçancıkları da söleer onnara:

– Başaa läüzım silkelim.

– Diil bän! - baarêr Kiştir-Kiştir.

– Diil bän! - baarêr Kiştir-Kiştir.

– İslää, - demiştir Altın Ses, - bän başaa silkecäm.

Da horoz iştan tutunêr. Sıçancıklar sa aulda oynayarmışlar.

Horoz, işini bitirdiktän sora, çaarêr sıçancıkları:

– Şindi teneyi dermenä läüzım götürelim, un üüdelim.

Kiştir-Kiştir hem Kiştir-Kiştir söylemişlär:

– Sade diil bän!

Götürmüş horoz yalnız ekini dermenä da un üütmüş. Geler horoz evä, sıçancıklar sa onu metederlär:

– Sän çok iisin, Altın Ses! Şindi kıvrıma läüzım yapalım!

– E, kim hamuru yuuracek? - sorêr horoz.

– Diil bän! - baarêr Kiştir-Kiştir.

– Diil bän! - baarêr Kiştir-Kiştir.

Düşüner horoz nekadar düşü-
ner da söleer sıçannara:

– Genä bän läözim tutu-
nup ta yapayım.

Yuurêr Altın Ses hamu-
ru, kıyêr odunnarı, yakêr ateşi.

Açan soba artık kızmış, atêr kıvırmaları fırına. Sıçancıklar da se-
vinmeliktän oynêêrlar, türkü çalêrlar.

Kıvırmalar pişmişlär, horoz onnarı masanın üstünä koymuş.
Sıçancıklar kaçarak masaya gelirler.

Burada Altın Ses deer:

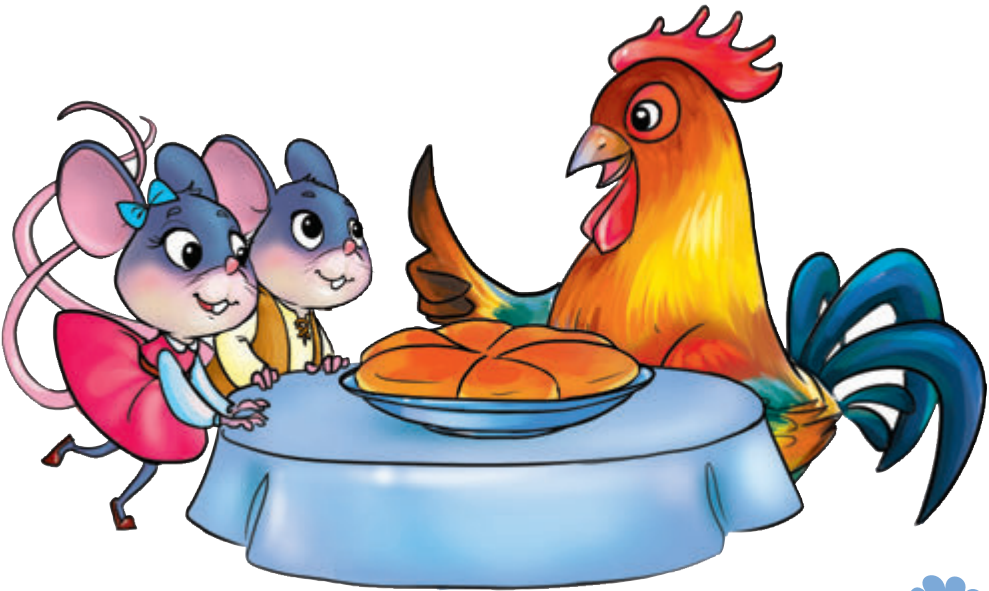
– Ya bekläyiniz biraz! İlkin söläyin bana: kim başaa buldu,
kim başaa silkti, kim teneyi dermenä götürdü, kim hamuru yu-
urdu, kim odunnarı kıydı, kim ateşi yaktı?

– Sän hepsini yaptın, - yavaş söylemişlär sıçannar.

– E, siz ne yaptınız?

Yok ne sölesin sıçannar. Kiş-Kiş hem Kişa-Kişa skemnelerdän
inmişlär, horoz ta onnarı hiç durgutmamış. Kim üşenän sıçan-
narı doyurur?

Nicä var bir laf: *Kim çalışêr, onu ekmek doyurêr, kim çalışmêr,
o aaç durêr.*

NEÇİN YOKTUR AYIDA KUYRUK

(Moldovan halk masalı)

Evelki zamannarda Ayıda varmış kuyruk. Uzunmuş hem tүүлüymüş, nicä herbir yaban hayvannarda.

Ama ayı haylazmış, uykucuymuş hem bayıra karşı aar gidärmüş.

Bir sıra, kışın, buluşmuş Ayı Tilkiylän.

Tilki taşıyarmış bir kucak balık. Çeketmişlär onnar lafetmää, da Tilki-çapkın inandırmış kendini, ani Ayı gitsin onunnan barabar gölä gecä. Pek çok balık varmış hem varmış kolayı onnarı tutmaa Ayının kuyruuna, uzun tүүлerin. Ayı, ahmaan biri, inanêr. O kolverer kuyruunu buz oyuna. Ayaz sa ölä keskinmiş, male-e-e! Donêr-yapışêr kuyruk buza. Çekmiş onu Ayı, çekmiş, taa koparınca...

Çıkmiş Ayının üfkesi, gitmiş o Tilkiyâ. Tilki sa yaşarmış aacın deliindä. Bulêr Ayı onun evini, ama orayı girämemiş – pek darmış deyni. Sokêr o pañçasını deliin içinä da yoklêêr. İliştirir Tilkiyi da çekeder onu dışarı çekmää. Tilki baarmış:

– Çek-sürü, çek-sürü, kumicik! Bana ne olacek? Sän beni çekmeersin, ama deliin kenarından tutunêrsın...

Ayı kolverer Tilkiyi. Dä genä pañçasınnan aacı aktarmaa çekeder. Bir sıra halizdän ilişmiş tırnaklarınnan deliin kenarına da çekmiş.

– Of-of-of, Ayıcık! Neçin sän beni sakatlêêrsın? Bacaamı koparacan. Salver beni...

Ayı sa hiç bişey istämeer bilsin – çekärmisin – çekärmış. O zamandan beeri kalmış Ayı kuyruksuz.

(çevirdi Mina Kösä)

ELDİVENCİK

(masal)

Bir sıçancık kırdada gezärkän bulmuş bir eldivencik. Da erleşmiş orada yaşamaa.

Gelmiş ona bir kurbaacık.

– Tık, tık, tık!

Kapucuk açık.

Kim var içerdä,

Ses etsin tezdä?

– Bän sıçan – pek korkan. E, sän kimsin?

– Bän kurbaa, kva-kva-kva.

– Gel bana yaşamaa.

Da çeketmişlär ikisi birerdä yaşamaa. Gelmiş onnara bir tavşam.

– Tık, tık, tık!

– Kapucuk açık.

– Kim var içerdä, ses etsin tezdä?

– Bän sıçan – pek korkan.

– Bän kurbaa, kva-kva-kva. E, sän kimsin?

– Bän tavşam – pek kaçan.

– Gel bizimnän yaşamaa.

Da çeketmişlär üçü birerdä yaşamaa. Gelmiş onnara bir tilki.

– Tık, tık, tık!

– Kapucuk açık.

- Kim var içerdä, ses etsin tezdä?
- Bän sıçan – pek korkan.
- Bän kurbaa, kva-kva-kva.
- Bän tavşam – pek kaçan. E, sän kimsin?
- Tilkicik-şalvircik.
- Gir bizä, kumacık.

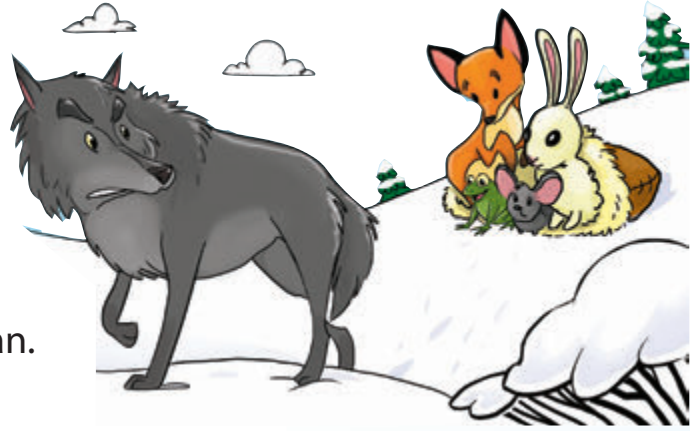
Da çeketmişlär dördü birerdä yaşamaa. Gelmiş onnara bir yabanı.

- Tık, tık, tık!
- Açıl kapucuk.

– Kim var içerdä, ses etsin tezdä?

- Bän sıçan – pek korkan.
- Bän kurbaa, kva-kva-kva.
- Bän tavşam – pek kaçan.
- Bän tilkicik-şalvircik.
- E, sän kimsin?

- Bän canavar – keskin dişlär!
 - Git buradan, boz canavar, git! Biz seni içeri kolvermeyecez.
- Sän fenaysın.

(uydurdu Dionis Tanasoglu)

LEGENDALAR

LÜZGÄR HEM GÜNEŞ

Günün birindä Güneş hem sert Lüzgär annaşamazmışlar, angısı taa kaavi. Çok vakit onnar direştirärmışlär biri-birini da hesaplamışlar kuvetlerini denesinnär bir yolcuda, angısı bu vakıtlar uzak yola gidärmış.

– Tä bak, – demiş Lüzgär, – nasıl bän onu soyunduracam, rubalarını üstündän koparacam.

Demiş bu lafları da çeketmiş direşmää, esmää, nekadar esäbilärseydi. Ama nekadar taa pek direşärmış, okadar o yolcu taa pek sarınarmış yaamurluun için-

dä: baarınarmış prost havaya hem Lüzgerä, ama yolunu hep ilerledärmış. Lüzgär üfkäylän, boran gibi, eşärmış, erdän topraa kopararmış, yolcunun üstünä çıvgın hem kaar ataarmış. Yolcu, betvalayıp Lüzgeri, yaamurluu omuzlarından indirip, giimiş onu, nicä läözım, kuşaklan da belini sarmış. Lüzgär çatlayarmış artık üfkedän, ama faydasız. Yolcunun sırtından yaamurluu ölä dä kopardamamış.

Güneş, gördüynän Lüzgerin kuvetsizliini, gülümsemiş, bulutların ardından çıkmış, kurutmuş eri. Yolcu, angısı pekça üşümüştü, başlamış yısınmaa da, pek sıcak geldiynän, çıkarmış sırtından yaamurluu.

– Görersin mi, – demiş ozaman utancak Güneş sert Lüzgerä.

– Nazlılıklan hem iiliklän var nicä taa çok işlär yapmaa, nekadar ani üfkäylän hem fenalıklan.

RENKLERİN LEGENDASI

oktan-çoktan renklär baarışmışlar. Herbiri sayarmış kendisini en ii, en gözäl, en önemni hem insan tarafından en sevgili.

Kırmızı renk baarmış: "Bän yaşamanın özüyüm! Kan kırmızıdır, o yaşamanın simvoludur! Hem dä bän sevdanın rengiyim!"

Turuncu renk kendisini metetmiş, üünmüş: "Bän zırazavatların hem meyvaların rengi, onnar insana kuvet vererlär. Morkvada, kabakta, portokalda çok vitamin var! Açan da gök turuncu olêr, hepsicii memnun olêr!"

Sarı renk ama gülümsemış dä eklemiş: "Bän aydınnık hem sıcak getirerim. Güneş, ay, yıldızlar – onnar hepsi sarı. Açan sarı nergis çiçeenä bakêrsın, gülümsemää çekedersin!"

Eşil renk tã katılmış: "Ya, bakınız otlara, yapraklara, aaçlara! Ya, bakınız dolayınıza da göreceniz, ani bãn hererdã. Bãn yaşamanın rengi! Bilãn iş, ani bãn en önemni renk dünnedã!"

Maavi renk sesini kaldırmış: "Ya, bakın siz göklere hem deniz! Bensiz dünnedã ne gök, ne dã deniz olur."

İndigo rengi eklemiş: "Siz beni pek esaba almêersınız, ama bensiz siz hiç yoksunuz. Bãn sizã denklik vererim."

Menevşa rengi kalktı da söledi: "Bãn kraaların rengiyim! Kaavi insannar her zaman beni ayırmışlar, çünkü bãn güçlük hem akıl verãn rengiyim!"

Bölã renklãr çok dartışmışlar. Herbiri üünãrmış, kendisini metedãrmış. O vakit ama bir yıldırım çakmış, gök aydınlanmış. Renklãr pek korkmuşlar, biri-birini korumaa deyni, bir çevreyã toplanmışlar.

Sora yaamur gelmiş: "Siz, renklãr, okadar hesapsızsınız. Dartışêersınız kim taa önemnidir. Annamêersınız, ani herbiriniz bir takım faydalıysınız. Ya, tutunun da benim ardıma gelin". Renklãr yaamuru seslemiřlãr, kol-kol tutunmuşlar.

– Bu gündãn ileeri herbiriniz yaamurdan sora göktã peydalanacınız. Barabar bir gök kuşaa düzeceyniz. Gök kuşaa da anaşmanın simvolu olacak.

KAAR HEM ÇİİDEM ÇİCÄÄ

(uydurulma tekst)

A

çan Allaa topraan üstündä hepsi işlerini bitirmiş, otlara, çiçeklerä hem aaçlara baaşlamış birär renk. Sıra geldiynän kaara sa, Allaa demiş:

– Çünkü sän çok erlerdä gezersin, kendi-kendinä bir renk aara.

Ozaman kaar ota gitmiş da demiş:

– Ver bana da biraz senin çok gözäl eşil rengindän!

Ot kayıllık vermemiş. Sora kaar gülä dä yalvarmış versin ona biraz kırmızı renk. Ama gül kaarı hiç işitmää dä istämemiş. Yalvarmış kaar maavi renkli menevşaya da, sarı renkli pitaya da – güneşä. Hiç biri kaarcaazın yalvarmaklarını işitmemiş, kendi renklerini kaarlan pay etmemiş.

Kahırlı hem küsülü, kaar çiidem çiçeenä etişer da ona zorunu annadêr:

– Biri bana kendi rengindän vermää istämeer. Hepsi beni koolêêr.

Çiidem çiçää, bütün ürektän, ozaman demiş:

– Benim biyaz rengimi sän beenärsän, bän ondan sana biraz veririm.

Kaar çok sevinmeli çiidem çiçeenin baaşışını kableder. Da tä o vakıtlardan kaar biyaz rubalarını taşıyêr, hep o renktä nicä çiidem çiçeenin dä rubaları.

Doorusunu söyleyim, açan ilkyaz gelir, kaar en ilkin çiidem çiçään başçaazını dışarı çıkarsın izin verer. Suuktan onu koruyêr hem yardım eder, ki o en sevgili ilkyaz nişanı olsun.

(uydurulu I. I. Mirea görä)

ANNATMALAR

KİM TAA ŞEREMET

M

amu uşaklara imää koymuş da söylemiş:

– Bän işä giderim. İmektän sora sofrayı toplayın, çanakları hem kaşıkları yıkayın.

– İslää, mamucuum! – demiş Kosticik.

– Bän hepsiciini yapacam! – baarmış Olicik.

Sade Görgicik susmuş, bişey dememiş.

Açan uşaklar imişlär, Oliciin aklısına geldi, ki dostunnan buluşsun läázım. Kosticik ta oynamaa gitti. Yalnız kalıp, Görgicik bulaşıkları yıkamış. Sora da eri süpürmüş, çiçekleri yıslamış.

Açan mamusu iştän geldi, ev, ayna gibi, yalabıyarmış, temizmiş. Mamusu bakmış Olicää, Kosticää dä demiş:

– Ne uslu uşaklarım var! Görerim, ani işi seversiniz, şeremetsiniz!

Olicik hem Kosticik kafasını aşaa indirdilär. Ne söylemää mamusuna, bilmäzdlär.

MAŞININ RESİMNERİ

(uydurulma tekst)

B

ir gün Maşi dört peri-kız resim etmiş. İsteersiniz mi bil-mää kimmiş onnar? Ozaman sesläyin düşünceli, ne sö-leer herbiri.

– Bän getirerim en ii meyvaları hem en gözäl renkleri. Be-nim renklerim uşak başçasına çaarêlar.

– Bän ama topraa bir geniş biyaz yorgannan örterim, ki din-nensin o da birkaç ay.

– Bän eriderim kaarları. Büyümneri uyandırêrım su şırıltı-cıklarınnan. Aaçlar gülerlär, çiçeklär açêlar, kuşlar çalêlar.

– Bän ama oldurêrım ekinneri benim fırınnarımnan. Uşaklar sıcak günnerä pek sevinerlär.

Tä neçin Maşi bir gün dört peri-kızı resim etmiş.

– Annadınız mı, kimmiş o peri-kızları?

– Annadık.

(Dionis Tanasogluya görä)

BİYAZ HORU

Güz artık kışa bakardı.

Göktä dönüŝär-

di bir sürü garga. Onnar

baarışardılar hem ölä ses kaldırmıştılar,
ani uyandırmışlar bulutları, angıları kendi yu-
valarında uyuklayarmışlar. Bulutlar, uykudan sora
gözlerini uuup, başlamışlar çekiŝmää biri-birinnän.
Başlamışlar uçuşmaa göktä bulut parçaları.

– Kızkardaşlarım, – demiş bir kart bulut, – neçin biz herkerä
çekişeriz? Kär gargalar da bizä güleceklär. Güz artık bitki gün-
nerini yaŝeêr. Geçirelim onu, nicä läözım.

Vazgeçmiŝlär bulutlar çekiŝmää, da biyaz buludun içindän
başlamış silkinmää kaarcaazlar, kaar yıldızçıkları, angıları – san-
sın horu oynayarmışlar.

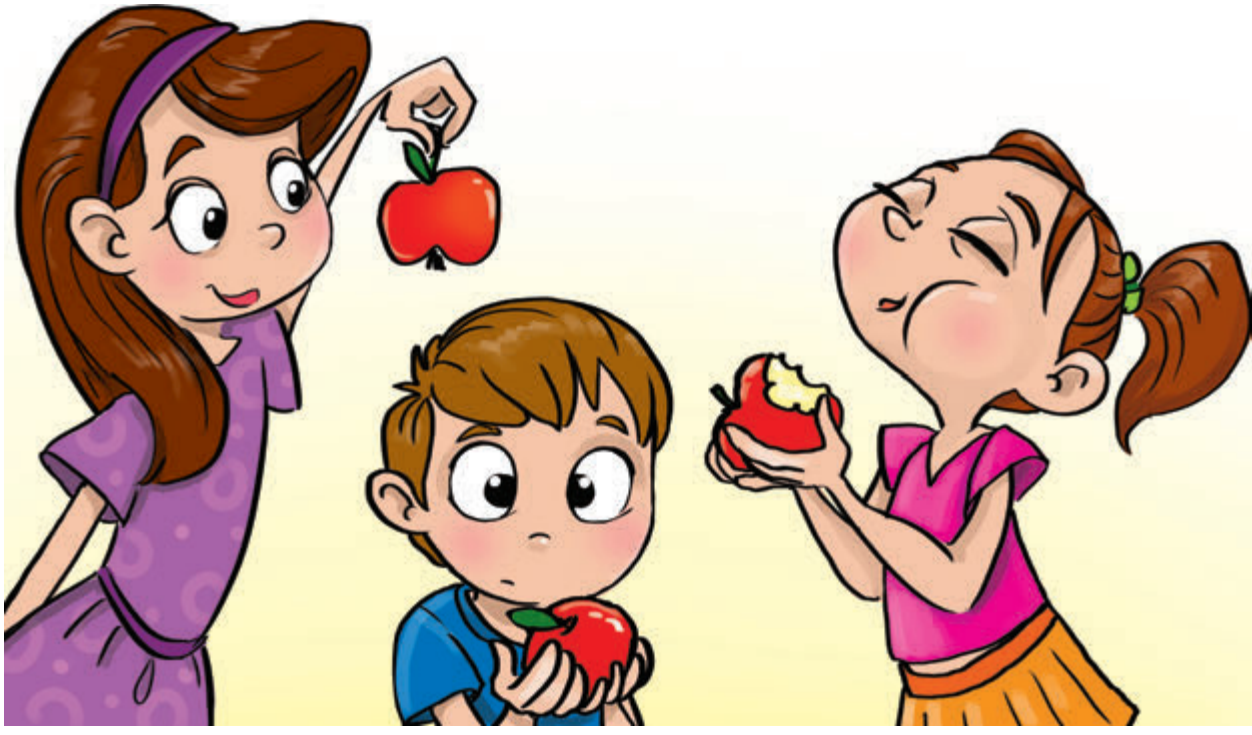
Radu görmüş kaar yıldızçıklarını, çıkmış aul içinä, yalpacık
elini sallamış.

Hem baarmış Knopaya, angısı uzatmıŝ ka-
fasını bordeydän:

– Tä onnar! Uçêrlar biyaz şoparlar!
Bulmuşlar artık yolu bizim küüyä!

Spiridon Vangeli

UYMAMAK

Vaninin koynusuna mamusu kırmızı alma koydu, kırmızı, sansın boyalı, da dedi:
– Bak, üçünüzä dä birtürlü payedäsin.

Vani saymaa bilmäzdi, ama düşünärdi, nicä kendisinä bir alma taa zeedä alsın. Tokatçı açtıyan, onun önündä kızkardeşçikləri peyda landılar da sordular:

- Ne var koynunda?
- Kırmızı alma.
- Ver bizä dä, ver bizä dä.

Vani kızkardeşçiklerine hem kendisinä birär alma çıkardı, açan almaları imää bitirdilär, kardeşçikləri taa istedilär. Vani taa birär çıkardı. Sora, açan koynusuna baktı, orada başka alma yoktu.

– Eh, – kendi-kendisinä dedi, – aldamadım. Aldatmaa deyni, bir alma etişmedi.

(Todur Marinoglu)

BEKÇİ

Uşak başçasında pek çok oyuncak varmış. Relsaların üstündä gezärmış trennär, içerdä uuldarmış uçaklar, sallangaçlarda yatarmış donaklı kuklalar (bebekläär). Uşaklar oynayarmışlar hepsi birerdä da aralarında gücenmäk hiç olmazmış. Sade çocucaan biri oynamazmış. O toplamış yanına bir yıvın oyuncak da bakarmış, kimseycik ona dokunmasın. Durarmış, nicä bekçi.

– Benim! Benim! – dayma işidilärmış onun sesi.

Uşaklar ama çekişmämışlär, neçinki hepsinä oyuncak etişärmış.

– Ya ne gözäl biz oynêêrız! Ne şenniktir bizdä! – üünmüşlär uşaklar terbiediciyä.

– Benim canım sıkıldı! – baarmış kendi köşesindän o çocuk.

– Neçin yä! – şaşmış terbiedici. – Ya bak, sendä nekadar oyuncak var!

O çocuk ölä dä annamamış, neçin onun canı sıkıldı.

– Ee, onuştan, olmalı, ani o diil oyuncu, ama bekçi oyuncaklara, – demişlär uşaklar.

– O sade oyuncaqları bekleer.

(Kosti Vasilioglu)

CEVİZ KİMİNDİR?

Fedicik hem Vanicik başçada oynardılar.

– Tä bir ceviz! – dedi Fedicik.

– O benim olacak! – dedi Vanicik.

– Yok, o benim! – baardı Fedicik.

– Neçin senin?

– Bän onu ilkin gördüm! – dedi Fedicik.

– Bän dä gördüm, sanma sän! – verilmedi Vanicik.

– Yok, bän!

– Yok, bän dä!..

Oradan taman taa bir büyük çocuk Mäluş geçärdi.

– Çekişmeyin! Bän cevizi payedecäm. Tä: bir kabını Fedicää, birisini Vanicää, içini dä bana..., ani payettim...

(Dionis Tanasoglu)

BİRLİKTÄ KUVETTİR

(folklor)

armış bir boba. Onun çok oolu varmış. Bir gün kardaşlar çeketmişlär baarışmaa, çekişmää. Bu çekişi bitirmää deyni, oollarını uzlaştırmaa deyni, bobası almış bir demet çıbık. Baalamış onnarı sora da o demeti sıravardı herbir uşaana vermiş:

– Ya, bakalım, kim onu kıracek.

Uşaklar ama kıramadılar demeti.

Sora bobası çözmüş demeti da herbir uşaana vermiş birär çıbık. Uşaklar hiç bir zorsuz çıbıkları kırmışlar.

– Bu sizä ders, uşaklarım! – demiş bobası.

– Açan barabar annaşmakta yaşayaceynız, okadar taa kaavi olacenz da sizä hiç kimsey bişey kötü yapmaz.

DRAMATİZATİYALAR MASALLAR

TAVŞAMCIIN EVCEEZİ

Personajlar: Avtor, Tavşamcık, Tilki, Köpeklär, Yabanı, Ayı, Horoz.

Didaktika materialları: medalyonnar/ maskalar, bir evcääz sansın buzdan yapılı, biri dä aaçtan, aaçlar, tavşamcık, tilki, köpeklär, yabanı, ayı, horoz.

Avtor I: Bir vakıtlar varmış, bir vakıtlar yokmuş, varmış bir tilki hem bir tavşamcık. Tavşamcık aaçtan yapılı bir evceezdä yaşayarmış.

Avtor II: Tilki dä buzdan bir evceezdä yaşarmış da hep ünärmiş.

Tilki: Benim evim gözäl hem şafklı, senin sä hiç diil gözäl, diil şafklı.

Tavşamcık: Diil dooru! Diil dooru! Benim evim gözäl hem şafklı.

Avtor I: Tä ilklyaz geldi da tilkinin evi heptän eridi.

Tilki: Tavşamcık, senin evinä var mı nicä gireyim?

Tavşamcık: Yok nicä! Sän söledin, ani benim evim diilmiş gözäl, diilmiş şafklı!

Tilki: Yalvarêrım, var mı nicä gireyim? Yalvarêrım...

Avtor II: Tilki evin auluna girmiş.

Avtor I: İkinci günü tilki genä geler.

Tilki: Tavşamcık, senin evinä var mı nicä gireyim?

Tavşamcık: Yok nicä! Sän söledin, ani benim evim diilmiş gözäl, diilmiş şafklı!

Tilki: Yalvarêrim, var mı nicä gireyim? Yalvarêrim ...

Avtor II: Tavşamcık tilkiyi evin içinä kolvermiş.

Avtor I: Üçüncü günü tilki genä yalvarmaa başlêêr.

Tilki: Tavşamcık, bän dä sobanın üstünä isteerim. Beni dä yanına kolverecän mi?

Tavşamcık: Yok, kolvermeyecäm!

Tilki: Yalvarêrim, var mı nicä soba üstünä senin yanına geçeyim? Yalvarêrim ...

Avtor II: Tavşamcık kolvermiş tilkiyi.

Avtor I: Geçer bir gün, ikinci gün dä tilki tavşamcıcı heptän evindän kırlatmış.

Tilki: Çık buradan, tavşamcık, çık, havezim hiç yok se-ninnän barabar yaşamaa!

Avtor II: Bölä tilki tavşamcıcı kırlatmış. Tavşamcık da dı-şarda kalmış.

Avtor I: Aalêêr, hep aalêêr zavalı tavşamcık. Yoldan bir-kaç köpek geçärmış.

Köpeklär: Bau, bau, bau! Sän neçin aalêêrsın, tavşam-cık?

Tavşamcık: Var mı nasıl bän aalamayım, dostlarım? Be-nim gözäl aaçtan yapılı bir evim vardı, ama tilki beni evim-dän kooladı.

Köpeklär: Sän aalama, tavşamcık, biz tilkiyi koolayacez!

Avtor II: Köpeklär evä yaklaşmışlar.

Köpeklär: Bau, bau, bau! Ya sän çık dışarı, şiret tilki!

Tilki: Benim raatlımı bozarsaydın, sizi ezecäm! Ya kaçın başımdan!

Avtor I: Köpeklär korkmuşlar da kaçmışlar.

Avtor II: Genä tavşamcık aalêêr, hep aalêêr. Geçer bir yabanı.

Yabani: Sän neçin aalêêrsın, tavşamcık?

Tavşamcık: Var mı nasıl bän aalamayım, yabani? Benim gözäl bir evim vardı, ama tilki beni evimdän kooladı.

Yabani: Sän aalama, tavşamcık, bän tilkiyi koolayacam!

Avtor I: Gelmiş yabani evin önünä dä çeketmiş ulumaa.

Yabani: Uuuu, uuuu... Ya çık sän dışarı, şiret tilki!

Tilki: Benim raatlımı bozarsaydın, seni ezeçäm!

Ya git başımdan!

Avtor II: Yabani korkudan kaçêr. Genä tavşamcık aalêêr.

Avtor I: Tä bir ayı geçer.

Ayi: Sän neçin, tavşamcık, aalêêrsın?

Tavşamcık: Var mı nasıl bän aalamayım, ayı? Benim bir evim vardı, ama tilki beni evimdän kooladı.

Ayi: Sän aalama, tavşamcık, bän tilkiyi koolayacam!

Avtor II: Da yollanmış ayı tavşamcının evinä.

Ayi: Morrr... morrr... Ya, sän çık, şiret tilki!

Tilki: Benim raatlımı bozarsaydın, seni ezeçäm!

Git buradan!

Avtor I: Ayı da korkudan daaya kaçêr. Tavşamcık aalêêr, hep aalêêr. Yolda karşı gelir bir horozlan, omuzunda bir kosaylan.

Horoz: Ku-ku-ri-gu! Tavşamcık, sän neçin aalêêrsın?

Tavşamcık: Var mı nasıl bän aalamayım, horozçuk? Benim bir evim vardı, ama tilki beni evimdän kooladı.

Horoz: Sän aalama, tavşamcık, bän tilkiyi koolayacam!

Avtor II: Yollanmış horoz tavşamcının evinä.

Horoz: Ku-ku-ri-gu! Bän kırmızı bacaklı bir horoz. Omuzlarımda bir kosa var. Yalancı tilkiyi evdän kırladacam!

Tilki: Giinerim, giinerim!

Avtor I: Horoz tekrarlamış.

Horoz: Ku-ku-ri-gu! Bän kırmızı bacaklı bir horoz. Omuzlarımda bir kosa var. Yalancı tilkiyi evdän kırladacam!

Tilki: Ayak kaplarımı giyerim!

Avtor II: Horoz üçüncü kerä çalmış.

Horoz: Ku-ku-ri-gu! Bän kırmızı bacaklı bir horoz. Omuzlarım da bir kosa var. Yalancı tilkiyi evdän kırladacam!

Avtor I: Tilki heptän korkmuş da daaya kaçmış, hiç kimsey onu başka da görmemiş.

Avtor II: Tavşamcıklan horoz evä girmişlär, ozamandan beeri barabar yaşêêrlar.

BAŞAK

Personajlar: Avtor I, II, sıçancıklar Kiş-Kiş hem Kişa-Kişa, horoz Altın Ses.

Didaktika materialları: maskalar, figuralar: iki sıçancık hem horoz.

Avtor I: Bir vakıtlar varmış, bir vakıtlar yokmuş. Yaşarmış iki sıçancık – Kiş-Kiş hem Kişa-Kişa. Onnarlan barabar yaşarmış horoz-Altın Ses. Sıçancıklar bütün gün oynayarmışlar, şennenärmışlär. Horoz sa saabaadan geceyädän çalışarmış.

Avtor II: Bir gün, aulu süpürärkän, horoz bir başak bulêr. Hemen çaarêr sıçancıkları da söleer onnara.

Horoz: Başaa läözüm silkelim.

Kiş-Kiş: Diil bän!

Kişa-Kişa: Diil bän!

Horoz: İslää, bän başaa kendim silkecäm.

Avtor I: Da Altın Ses iştäñ tutunêr. Sıçancıklar sa aulda oynayarmışlar.

Avtor II: Horoz işini bitirdiktän sora, çaarêr sıçancıkları:

Horoz: Şindi teneyi dermenä läözüm götürelim, un üüdelim.

Kiş-Kiş hem Kişa-Kişa barabar: Sade diil bän!

Avtor I: Götürmüş horoz yalnız ekini dermenä da un üütmüş.

Avtor II: Geler Altın Ses evä, sıçancıklar sa onu meterlär.

Kiş-Kiş hem Kişa-Kişa barabar: Sän çok iisin, Altın Ses! Şindi kıvırma läözüm yapalım!

Horoz: E, kim hamuru yuuracak?

Kiş-Kiş: Diil bän!

Kiða-Kiða: Diil bän!

Avtor I: Düşüner horoz, nekadar düşüner da söleer sıçannara.

Horoz: Genä bän lääzım tutunup ta yapayım.

Avtor II: Yuurêr horoz hamuru, kıyêr odunnarı, yakêr ateşi. Açan soba artık kızmış, atêr kıvırmaları fırına. Sıçancıklar da sevinmeliktän oynêêrlar, türkü çalêrlar.

Avtor I: Kıvırmalar pişmişlär, horoz onnarı masanın üstünä koymuş. Sıçancıklar kaçarak masaya gelirler.

Avtor II: Burada Altın Ses deer.

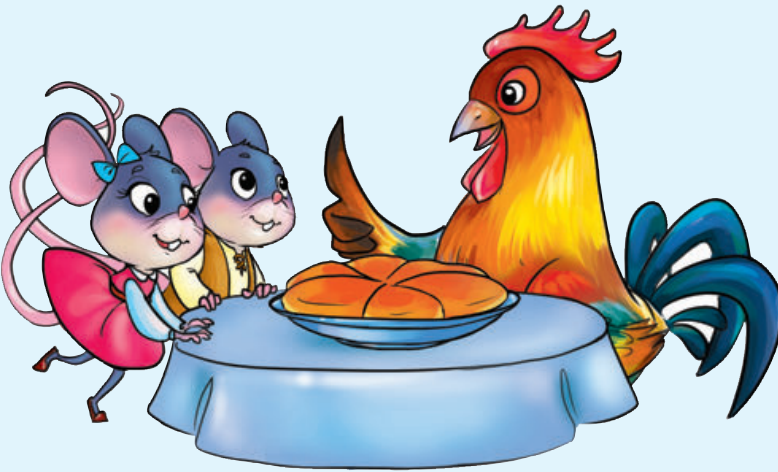
Horoz: Ya, bekläyiniz biraz! İlkin söläyin bana: kim başaa buldu, kim başaa silkti, kim teneyi dermenä götürdü, kim hamuru yuurdu, kim odunnarı kıydı, kim ateşi yaktı?

Kiğ-Kiğ hem Kiða-Kiða barabar: Sän hepsini yaptın.

Horoz: E, siz ne yaptınız?

Avtor I: Yok ne sölesin sıçannar. Kiğ-Kiğ hem Kiða-Kiða skemnelerdän inmişlär, horoz da onnarı hiç durgutmamış. Kim üşenän sıçannarı doyurur?!

Avtor II: Nicä var bir laf: *Kim çalışêr, onu ekmek doyurêr, kim çalışmêêr, o aaç durêr.*

NEÇİN YOKTUR AYIDA KUYRUK

(Moldovan halk masalı)

Personajlar: Avtor I, Avtor II, Ayı, Tilki.

Didaktika materialları: maskalar, figuralar: Ayı hem Tilki.

Avtor I: Evelki zamannarda Ayıda varmış kuyruk. Uzunmuş hem tүүлüymüş, nicä herbir yaban hayvannarda.

Ama ayı haylazmış, uykucuymuş hem bayıra karşı aar gidärmış.

Bir sıra, kışın, buluşmuş Ayı Tilkiylän.

Avtor II: Tilki taşıyarmış çok balık. Çeketmişlär onnar lafetmää, da Tilki-çapkın inandırmış kendini, ani Ayı git-sin onunnan barabar gölä gecä. Pek çok balık varmış hem varmış kolayı onnarı tutmaa Ayının kuyruuna, uzun tүүлerrinnä. Ayı, ahmaanın biri, inanêr. O kolverer kuyruunu buz oyuuna. Ayaz sa ölä keskinmiş, male-e-e! Donêr-yapışêr kuyruk buza. Çekmiş onu Ayı, çekmiş, taa koparınca...

Avtor II: Çıkmış Ayının üfkesi, gitmiş o Tilkiyâ. Tilki sa yaşarmış aacın deliindä. Bulêr Ayı onun evini, ama orayı girämemiş – pek darmış deyni. Sokêr o pañçasını deliin içinä da yoklêêr. İliştirer Tilkiyi da çekeder onu dışarı çekmää. Tilki demiş.

Tilki: Çek-sürü, çek-sürü, kumicik! Bana ne olacek? Sän beni çekmeersin, ama deliin kenarından tutunêrsın...

Avtor I: Ayı kolverer Tilkiyi. Da genä pañçasınnan aacı aktarmaa çekeder. Bir sıra halizdän ilişmiş tırnaklarınnan deliin kenarına da çekmiş.

Tilki: Of-of-of, Ayıcık! Neçin sän beni sakatlêêrsın? Ba-caamı koparacan. Salver beni...

Avtor II: Ayı sa hiç bişey istämeer bilsin – çekärmisin çekärmış. O zamandan beeri kalmış Ayı kuyruksuz.

KÜÇÜK DAA EVCEEZİ

Personajlar: Birinci hem ikinci avtor, Sıçancık, Kurbaacık, Tavşamcık, Tilkicik, Yabanı, Ayı.

Didaktika materialları: maskalar, figuralar: bir daa evceezi, sıçancık, kurbaacık, tavşamcık, tilkicik, yabanı, ayı.

Avtor I: Daayın bir kenarında. Bir küçücük evcäöz durarmış. Onun dolay yanında hayvannar kaçınarmış.

(Bir dä sıçancık yaklaşêr da kapuya urêr)

Avtor II: Sıçancık Kiş-Kiş enikunu yaklaşêr kapuya.

Sıçancık: Evcäöz, evcäöz, Kim bu evceezdä yaşêêr?

Avtor I: Kimsey ses etmemiş.

Sıçancık: Bän bu evceezdä yaşayacam:

Şafklı, sıcak bir evcäöz.

(Bir dä kurbaacık yaklaşêr)

Avtor II: Bir sabaa bir kurbaacık atlayarak yaklaşmış evceezin yanına.

Kurbaacık: Kim bu evceezdä yaşêêr? Bän dä burayı girmää isterim.

Sıçancık: Bän, sıçancık, Kiş-Kiş. E, sän kimsin?

Kurbaacık: Bän, kurbaacık Vak-vak-vak!

Sıçancık: Gir, barabar yaşayacez!

Avtor I: Bölä onnar ikisi başlamışlar yaşamaa.

(Ştenaya bir tavşamcık çıkêr)

Avtor II: Diil uzakta bir tavşamcık kaçınarmış, durgunmuş da sormuş.

Tavşamcık: Kim bu evceezdä yaşêêr?

Sıçancık: Bän, sıçancık, Kiş-Kiş.

Kurbaacık: Bän, kurbaacık Vak-vak-vak. E, sän kimsin?

Tavşamcık: Bän uzun kulaklı tavşamcık. Kabledin beni dä sizinnän yaşamaa!

Sıçancık, Kurbaacık: Hadi, gir!

Avtor I: Da bölä üçü yaşamaa başlamışlar.

(Çikêr şteţaya tilkicik.)

Avtor II: Evceezä yakın bir şiret tilkicik geçärmiş, urêr pençereyä da sorêr:

Tilkicik: Kim bu evceezdä yaşêêr?

Sıçancık: Bän, sıçancık, Kiţ-Kiţ.

Kurbaacık: Bän, kurbaacık Vak-vak-vak.

Tavşamcık: Bän, uzun kulaklı tavşamcık. E, sän kimsin?

Tilkicik: Bän, arif tilki. Kabledin beni dä sizinnän yaşamaa!

Hepsi hayvannar: Hadi, gir!

Avtor I: Da bölä dördü yaşamaa başlamışlar.

(Çikêr şteţaya yabanı.)

Avtor II: Bir gün evceezin kapusuna bir fena yabanı urêr.

Yabanı: Kim bu evceezdä yaşêêr?

Sıçancık: Bän, sıçancık, Kiţ-Kiţ.

Kurbaacık: Bän, kurbaacık Vak-vak-vak.

Tavşamcık: Bän, uzun kulaklı tavşamcık.

Tilkicik: Bän, arif tilkiim. E, sän kimsin?

Yabanı: Bän, bir keskin dişli, boz yabanıyım. Kabledin beni dä sizinnän yaşamaa!

Hepsi hayvannar: Hadi, gir!

Avtor I: Da bölä beşi yaşamaa başlamışlar.

(Çikêr ştenaya ayı.)

Avtor II: Bir dä ayı peyda olêr.

Ayı: Kim bu evceezdä yaşêêr?

Sıçancık: Bän, sıçancık, Kiţ-Kiţ.

Kurbaacık: Bän, kurbaacık Vak-vak-vak.

Tavşamcık: Bän, uzun kulaklı tavşamcık.

Tilkicik: Bän, şiret tilkiyim.

Yabani: Bän, bir keskin dişli, boz yabanıyım. E, sän kim-sin?

Ayi: Bän iiri, bir büyük ayıyım, bän dä sizinnän yaşayacam!

Hepsi hayvannar: Sän pek büyüksün! Kıstaf olacek sana burada!

(Ooof-ooof, ayı evceezä girmää savaşêr.)

Avtor I: Savaşêr ayı girsin evceezä, ama kapudan sıımêêr.

(Vay-vay, örtünün üstünä tırmanmaa savaşêr)

Avtor II: Ozaman büyük ayı tırmanêr evceezin örtüsünä, ama evcäz aarlıktan dayannamêêr da yıkılêr.

(Hepsi hayvannar korkudan kim-nereyi kaçarsa (ooof, vaaaaay, gücülä kurtulmuşlar. Ayı onnarı uslandırarmış).

Ayi: Uslanınız,

Biz barabar

Eni büyük evcäz yapacez.

(Hayvancıklar iştan tutunêrlar).

Avtor I: Da hayvannar iştan tutunmuşlar. Angısı taş getirêrmış, angısı aaç kesêrmış.

(Kalın kiyattan bir eni ev ştenada peyda olêr).

Düzmüşlär hayvannar bir gözäl evcäz, nesoy taa kimsey görmemiş.

Avtor II: Çok yıllar dostlukta hem annaşmakta barabar yaşamışlar.

DRAMATİZATİYALAR LEGENDALAR

KAAR HEM ÇİİDEM ÇİÇÄÄ

Personajlar: Avtor I, Avtor II, Kaar, Çiidem Çicää, Ot, Gül, Menevşa, Semiçka Pitasi.

Didaktika materialları: (a) medalyonnar/personajların maskaları; (b) marionetlər yada figuralar: kaar, çiidem çicää, ot, gül, menevşa, semiçka pitasi.

Legendanın ştenada koyulması:

Ştenada 6 plastik çevrə var. Kaç personaj, okadar da çevrə. Rejisör läazım 6 türlü muzıka hazırlasın. Çevredə bir personaj durêr, hiç kımıldanmêêr. Personajlar ştenaya çikêrlar, açan onnarın melodiyası işidiler. Kızçaazlar sansın kuklalar giyimni. Kaar – bir kız giyimni biyaz fistannan, ilk çikêr kendi çevresindän.

Avtor I: Açan Allaa topraan üstündä hepsi işlerini bitirmiş: otlara, çiçeklerä hem aaçlara, baaşlamış birär renk.

Avtor II: Sıra geldiynän kaara sa, Allaa demiş:
– Çünkü sän çok erlerdä gezersin, kendi-kendinä bir renk aara.

Avtor I: Da yollanêr kaar kendinä renk aaramaa.
(Kaar gider rengini aaramaa. Ot eşil fistannan giyimni.)

Kaar: (Danışêr ota) Otçaaz, ver bana da biraz senin çok gözäl eşil rengindän!

Ot: Yok, yok verämäm! Sana kendi rengimdän verärseydim, bän neylän kalırım? Benim gözeiliim var nasıl yufkalansın bölä.

(*Otun laflarından sora başka muzıka çalêr. Ötää dooru hep o shemaya görä.*)

Kaar: (*Kahırlı gülä danışêr*) Sevgili gülcäöz! Ver bana da biraz senin çok gözäl kırmızı rengindän!

Gül: Yok, yok, verämäm kendi rengimdän. Sana kendi rengimdän verärseydim, bän neylän kalırım? Benim gözeiliim var nasıl yufkalansın bölä.

Kaar: (*Gözleri yaş dolu menevşaya gider*) Sevgili menevşa! Ver bana da biraz senin çok gözäl maavi rengindän!

Menevşa: Yok, verämäm. Sana kendi rengimdän verärseydim, bän neylän kalırım? Bölä benim maavi rengim so-lacek.

Kaar: (*Küsülü semiçka pitasına danışêr.*) Saygılı pitacık! Versäna bana senin bu güneşli sarı rengindän biraz.

Semiçka pitası: Yok, verämäm. Sana kendi rengimdän verärseydim, bän neylän kalırım? Ozaman benim sarı rengim güneşli hem sıcak olamaz.

Avtor I: Hiç biri kaarcaazın yalvarmalarını işitmemişlär, kendi renklerini kaarlan pay etmemişlär.

Avtor II: Kahırlı hem küsülü, kaar çiidem çiçeenä etişer da ona zorunu annadêr.

(*Çiidem var nicä bir çocucak ta olsun.*)

Kaar: Saygılı çiidem çicäöz! Biri dâ bana kendi rengindän vermää istämeer. Hepsi beni koolêêr. Versänä bana sän biyaz rengindän?

Çiidem çiçäöz: (*duyguyulan dolu sesçeezinnän*) Benim biyaz rengimi sän beenärsän, bän ondan sana biraz veririm.

Kaar: Sanki, aslı mı? Sän kayılsın kendi biyaz rengindän bana da vermää?

Kaaran çiidem dostlu sarmaşêrlar.

Çiidem çiçää: Bütün ürektän seninnän paylaşırım!

Kaar: (Biyaz rengi kendinä giyeräk). Çok saa olasin, sevgili çiidemcik! Ne gözäl renk, ne gözäl benim dä rengim oldu!

Avtor I: Kaar çok sevinmeli çiidemin baaşışını kableder. Da tä o vakıtlardan kaar biyaz rubalarını taşıyêr, hep o renktä nicä çiidem çiçäänin da rubaları.

Avtor II: Doorusunu söyleyim, açan yılkiyaz gelir , kaar en ilkin çiidem çiçää başçaazını dışarı çıkarsın izin verer.

Avtor I: Suuktan onu koruyêr hem yardım eder, ki o en sevgili yılkiyaz nışanı olsun.

(Sonunda, personajlar olur oynasınnar hepsi barabar, sora da siiredicilerä iilsinnär.)

DRAMATİZATİYALAR HALK CÜMBÜŞLERİ

OZAMAN KİMSİN YA?

Personajlar: Avtor, Nastradin, Alış-veriş Yapan Çiftçilər, Bir adam.

Didaktika materialları: maskalar, figuralar: Nastradin, birkaç çiftçi, bir yabancı adam.

Cümbüşün ştenada koyulması: ştenada panayıra imitâtiya yapêrız. Çok insan, ilerki rubalarlan giyimni. Elleri-dä kartondan yapılı hayvannar, kuşlar var: kimdä horoz, kimdä bir kuzu. Panayırın bir tarafında da bir satıcı kartondan yapılı, eşeklän durêr. Ştenaya Nastradin şen çıkêr. Geziner panayırdä, ba birinä, ba öbürünä yaklaşêr. Bitkidä çorbacıya eşeklän yaklaşêr.

Avtor: Nastradin gitmiş panayıra satın almaa kendisinä bir eşek. Orada varmış pek çok çiftçi. Hepsi alış-veriş yapmış: biri satarmış, öbürü alarmış. Bir yabancı adam, görüp bunu, demiş:

Yabancı adam: Burada eşektän hem çiftçidän kaarä başka kimsey yok.

Nastradin: Canabin çiftçiyisin mi?

Yabancı adam: Diilim!

Nastradin: Ozaman kimsin ya?

BUNNAR MI YIRTIK?

Personajlar: Avtor, Hoca Nastradin, Erif (bir adam).

Didaktika materialları: maskalar, figuralar hem başka yardımcı materiallar: Hoca Nastradin, erif (bir adam) hem yırtık yamalı bir yaamurluk.

Cümbüşün ştenada koyulması: Ştenada sokaa imitațiya yapêrız. Çok insan, ilerki rubalarlan giyimni. Çikêr çok yırtık rubalarlan Hoca. Hepsi insannar ona dooru dönerlär da onu gülmää başlêêrlar.

Avtor: Zavalı Hoca hergün yırtık gezärmiş. Ama günün birindä çıkmış sokaa en yırtık yaamurluunnan. O yaamurluk ölä delim - deşikmiş, ani saa erceezi hiç yokmuş. Donarı da kär hep ölä yama-yama üstünäymiş.

Erif: Näändan buldun bu yırtık rubaları, Hoca?

Nastradin: (österer donnarına hem yaamurluuna.) Bunnar mı yırtık?! Sän gelsän dä göräsin evdä taa ne yırtıklar var...

DRAMATİZATİYALAR ANNATMALAR

KİM TAA ŞEREMET

Personajlar: Avtor, Mamu, Kosticik, Olicik, Görgicik.

Didaktika materialları: sofru, sofranın üstünda çanaklar, kaşıklar, çatallar, oyuncaklar hem başka yardımcı materiallar.

Avtor: Mamu uşaklara çanaklarda imää koymuş da sölemiş.

Mamu: Bän işä giderim. İmektän sora sofrayı toplayın, çanakları hem kaşıkları yıkayın.

Kosticik: İslää, mamucuum!

Olicik: Bän hepsiciini yapacam!

Avtor: Baarmış Olicik.

Avtor: Sade Görgicik susmuş, bişey dememiş.

Avtor: Ačan uşaklar imişlär, Oliciin aklısına geldi, ki dostunnan buluşsun läüzüm. Kosticik ta oynamaa gitti. Yalnız kalıp, Görgicik bulaşıkları yıkamış. Sora da eri süpürmüş, çiçekleri yıslamış.

Avtor: Ačan mamusu iştän geldi, ev ayna gibi yalabıyarmış, temizmiş. Mamusu bakmış Olicää, Kosticää dä demiş:

Mamu: Ne uslu uşaklarım var! Görerim, ani işi seversiniz, şeremetsiniz!

Avtor: Olicik hem Kosticik kafasını aşaa indirdilär. Ne sölemää mamusuna, bilämedilär.

MAŞININ RESİMNERİ

(uydurulma tekst)

Personajlar: Kızcaaz Maşi, avtor I, avtor II, dört peri-kız (Güz, Kış, İlkyaz, Yaz)

Didaktika materialları: Bir kızcaaz büyük albom yapraklarında resimneer, bir sepet dolu renkli meyvalar, eşil aaçlar, çiçeklär, kuşlar sesleri işidiler, bir demet başak.

Avtor: Bir gün Maşi dört peri-kız resim etmiş. İsteersiniz mi bilmää, kimmiş onnar? Ozaman sesläyin düşünceli, ne söleer herbiri.

Birinci peri-kız: Bän getirerim en ii meyvaları hem en gözäl renkleri. Benim renklerimi genä uşak başçasına çarêrlar.

İkinci peri-kız: Bän ama topraa bir geniş biyaz yorganan örterim, ki dinnensin o da birkaç ay.

Üçüncü peri-kız: Bän eriderim kaarları. Büüyümneri uyandırêrim su şırıltıcıklarınnan. Aaçlar gülerlär, çiçeklär açêrlar, kuşlar çalêrlar.

Dördüncü peri-kız: Bän ama oldurêrim ekinneri benim fırınnarımnan. Uşaklar sıcak günnerä pek sevinerlär.

Avtor: Tä neçin Maşi bir gün dört peri-kızı resim etmiş. Annadınız mı, kimmiş o peri-kızları?

Uşaklar: Annadık.

(Dionis Tanasoglu)

BİYAZ HORU

Personajlar: avtor, bulutlar kaart bulut, gargalar, çocucak Radu, köpecik, aaçlar.

Didaktika materialları: şena donaklı geç güz vakıdı gibi, bordeycik, kaar yıldızçıkları. Bulutlar, uykudan sora gözlerini uup, başlêêrlar süsüşmää biri-birinnän, çekişmää. Uşaklar-gargalar dönüşerlär.

Avtor: Güz artık kışa bakardı.

Avtor: Göktä dönüşärdi bir sürü garga. Onnar baarışardılar hem ölä ses kaldırmıştılar, ani uyandırmışlar bulutları, angıları kendi yuvalarında uyuklayarmışlar. Bulutlar, uykudan sora gözlerini uuup, başlamışlar süsüşmää biri-birinnän, çekişmää. Başlamışlar uçuşmaa göktä bulut parçaları.

Kart bulut: Kızkardaşlarım, neçin biz herkerä çekişeriz? Kär gargalar da bizä güleceklär. Güz artık bitki günnerini yaşêêr. Geçirelim onu, nicä lääzım.

Avtor: Vazgeçmişlar bulutlar süsüşmää, da biyaz buludun içindän başlamış silkinmää kaarcaazlar, kaar yıldızçıkları, angıları sansın horu oynayarmışlar.

Avtor: Radu görmüş kaar yıldızçıklarını, çıkmış aul içinä, yalpacık elini sallamış.

Hem baarmış Knopaya.

Radu: Tä onnar! Uçêrlar biyaz şoparlar! Bulmuşlar artık yolu bizim küüyä!

Spiridon Vangeli

UYMAMAK

Personajlar: Avtor, Vani, Vaninin mamusu, 3 kızkardaş.

Didaktika materialları: ev aulu, tokatçık, almalar.

Avtor: Bir gün Vaninin koynusuna mamusu kırmızı alma koydu, kırmızı, sansın boyalı.

Mamu: Bak, üçünüzä dä birtürlü payedäsin!

Avtor: Vani saymaa bilmäzdi, ama düşünärdi, nicä kendisinä bir alma taa zeedä alsın.

(Vani girer evin auluna. Tokatçıı açtıynan, onun önündä kızkardaşçıkları peydalanêrlar).

Kızkardaşlar (barabar): Ne koynunda var?

Vani: Kırmızı alma.

Kızkardaşlar: Ver bizä dä, ver bizä dä.

(Vani kızkardaşçıklarına hem kendisinä birär alma çıkarêr).

Vani: Bir alma sana, bir da sana, bunu sana, bu da bana. *(Uşaklar almaları tatlı iyerlär).*

Kızkardaş I: Ne datlı almalar!

Kızkardaş II: Vani batü, versänä bizä taa birär alma!

Avtor: Vani kızkardaşçıklarına taa birär alma çıkardı. Sora, açan koynusuna baktı, orada başka alma yoktu.

Vani: *(kendi-kendisinä dedi)* Eh, aldadamadım. Aldatmaa deyni, bir alma etişmedi.

BEKÇİ

Personajlar: Avtor, Çocuk, Uşaklar, Terbiyecisi.

Didaktika materialları: kilimin üstündä uşaklar oynêêrlar, oyuncaklar: kukla (bebek) tren, uçak, hem başka oyuncaklar.

Avtor: Uşak başçasında pek çok oyuncak var. Relsaların üstündä geze trennär, içerdä uuldêêr uçaklar, sallangaçlarda yatêr donaklı kuklalar. Uşaklar oynêêrlar hepsi birerdä da aralarında gücenmäk hiç yok. Sade çocucaan biri oynamêêr. Durarêr, nicä bekçi.

Çocuk: Benim! Benim!

Avtor: Dayma işidiler onun sesi. Uşaklar ama çekişmelerlär, neçinki hepsinä oyuncak etişer.

Uşak I: Ya ne gözäl biz oynêêrız! Ne şenniktir bizdä!

Avtor: Üünmüşlär uşaklar terbiyeciyä.

Çocuk: Benim canım sıkıldı!

Avtor: Baardı kendi köşesindän o çocuk.

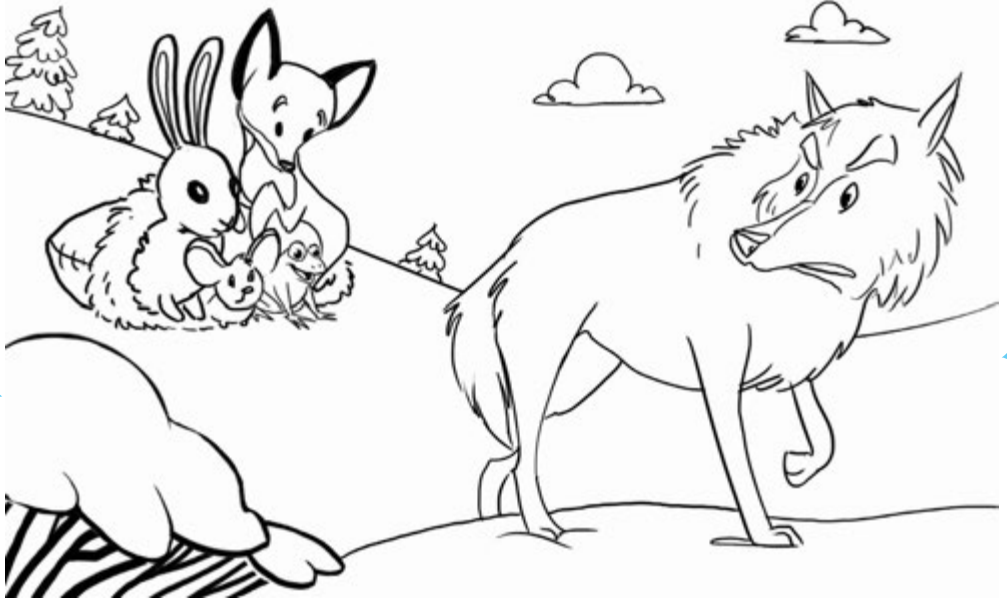
Terbiyecisi: Neçin yä! Ya bak, sendä nekadar oyuncak var.

Avtor: Çocuk ölä dä annamadı, neçin onun canı sıkıldı.

Uşak II: Ee, onuştan, olmalı, ani o diil oyuncu, ama bekçi oyuncaklara. O sade oyuncakları bekleer.

(Kosti Vasilioglu)

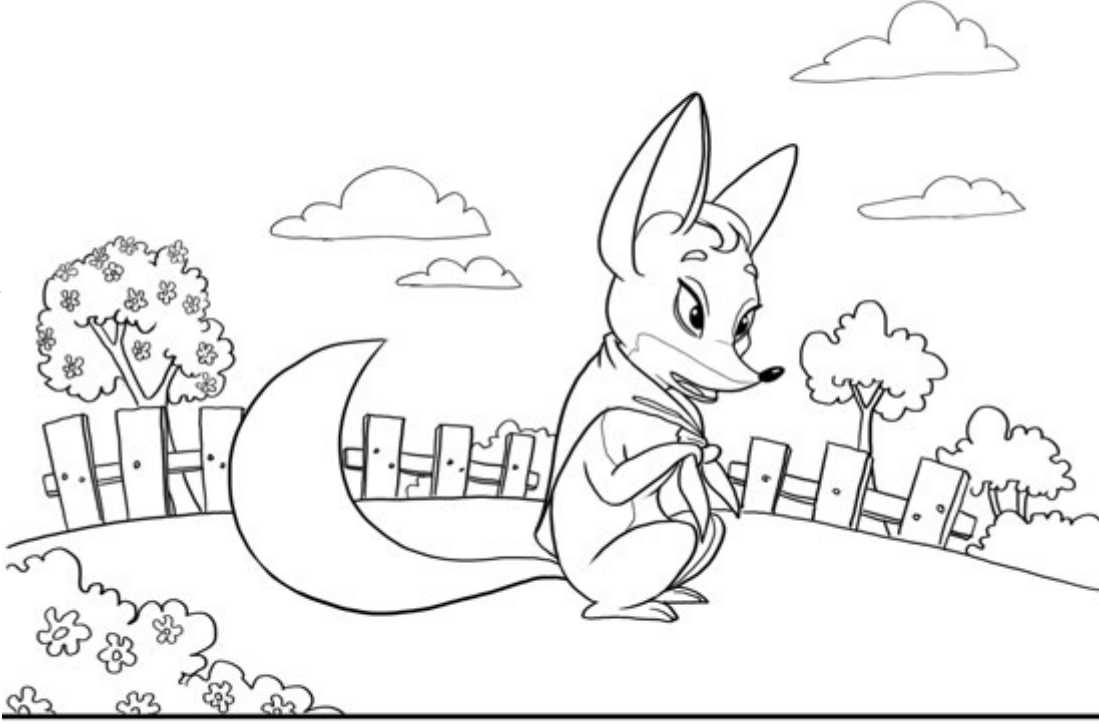
Resimneeriz barabar

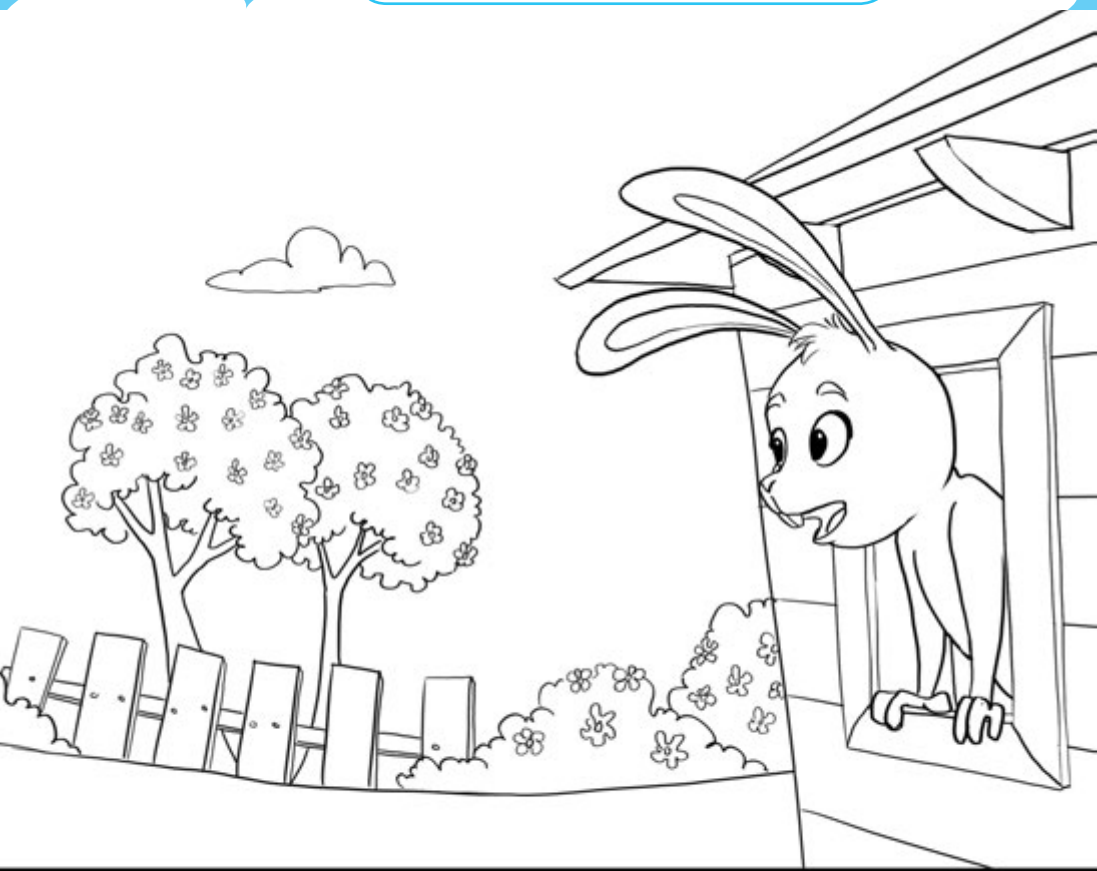
Resimneeriz barabar

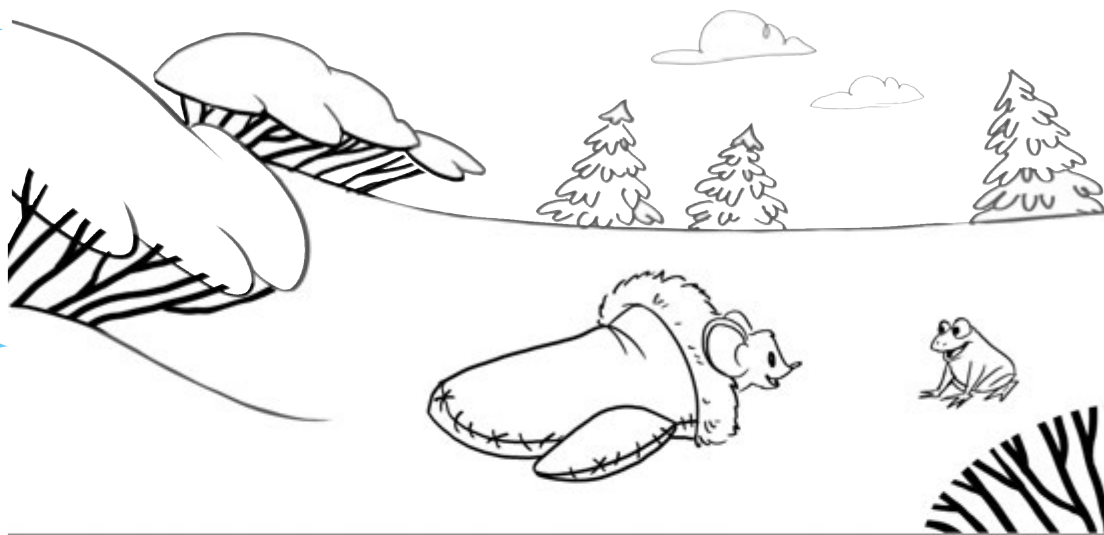
Resimneeriz barabar

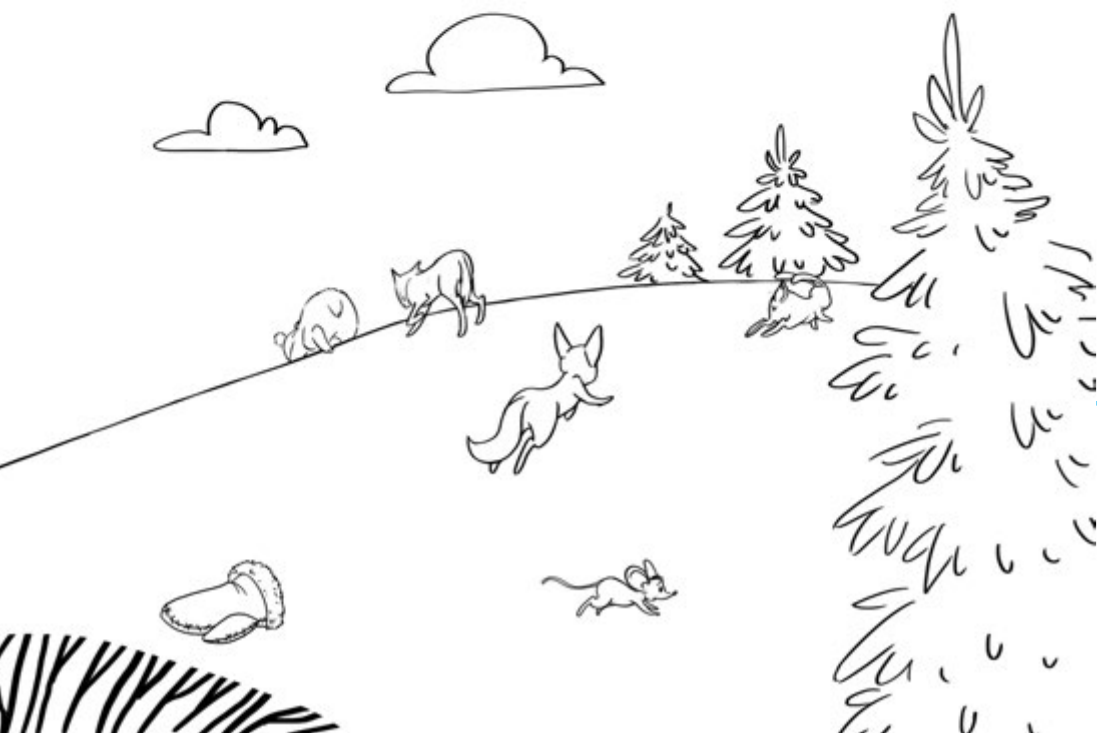
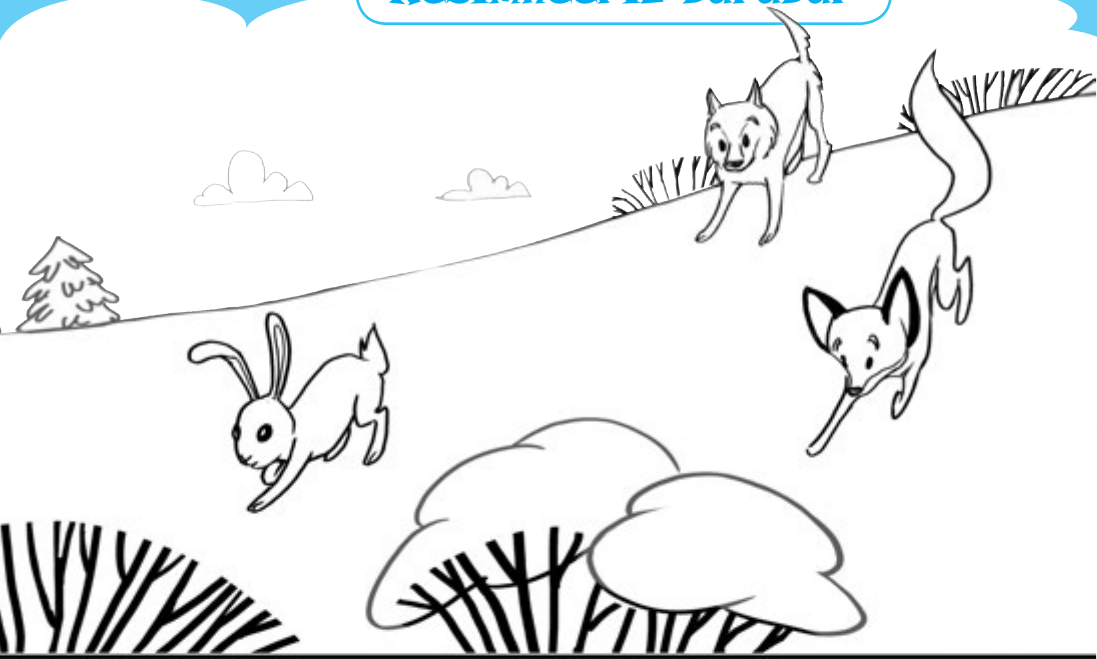
Resimneeriz barabar

Resimneeriz barabar

Resimneeriz barabar

İÇİNDEKİLÄR

ÖNSÖZ	3
-------------	---

MASALLAR

TAVŞAMCIIN EVCEEZİ	4
BAŞAK.....	8
NEÇİN YOKTUR AYIDA KUYRUK	10
ELDİVENCİK.....	12

LEGENDALAR

LÜZGÄR HEM GÜNEŞ	14
RENKLERİN LEGENDASI	16
KAAR HEM ÇİİDEM ÇİÇÄÄ.....	18

ANNATMALAR

KİM TAA ŞEREMET	19
MAŞİNİN RESİMNERİ	20
BİYAZ HORU	21
UYMAMAK.....	22
BEKÇİ.....	23
CEVİZ KİMİNDİR?.....	24
BİRLİKTÄ KUVETTİR	25

DRAMATİZAŞİYALAR MASALLAR

TAVŞAMCIIN EVCEEZİ	26
BAŞAK.....	30
NEÇİN YOKTUR AYIDA KUYRUK	32
KÜÇÜK DAA EVCEEZİ	33

DRAMATİZAŞİYALAR LEGENDALAR

KAAR HEM ÇİİDEM ÇİÇÄÄ.....	36
----------------------------	----

DRAMATİZAŞİYALAR HALK CÜMBÜŞLERİ

OZAMAN KİMSİN YA?	39
BUNNAR MI YIRTIK?	40

DRAMATİZAŞİYALAR ANNATMALAR

KİM TAA ŞEREMET	41
MAŞİNİN RESİMNERİ	42
BİYAZ HORU	43
UYMAMAK.....	44
BEKÇİ.....	45